

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kuusela, Antti; Pummi-Kuusela, Riitta-Ilona

Title: Vieraantumista vai ystävyyttä? : minän ja toisen väliset suhteet urheilussa

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Suomen urheiluhistoriallinen seura

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kuusela, A., & Pummi-Kuusela, R.-I. (2023). Vieraantumista vai ystävyyttä? : minän ja toisen väliset suhteet urheilussa. In H. Roiko-Jokela, & T. Roiko-Jokela (Eds.), *Yksilöt ja yhteisöt* (pp. 261-284). Suomen urheiluhistoriallinen seura. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja, 2023.

- 52 Käkisalmen Sanomat 2.8.1938.
- 53 Käkisalmen Sanomat 26.8.1937.
- 54 Ulla Patriikka-Jokinen 17.11.2022.
- 55 Ulla Patriikka-Jokinen 17.11.2022.
- 56 Uimaseura Vetehiset perustettiin vuonna 1938 Helsingin Uimareiden jäsenten aloitteesta. Tärkeimpänä syynä uuden seuran syntyyn oli tarve akateemisten urheilijoiden omalle uimaseuralle.
- 57 Ulla Patriikka-Jokinen 17.11.2022.
- 58 Siukkonen 2001, 241–242.
- 59 Ulla Patriikka-Jokinen 17.11.2022.
- 60 Ulla Patriikka-Jokinen 17.11.2022.
- 61 Ulla Patriikka-Jokinen 29.11.2022.
- 62 Ulla Patriikka-Jokinen 29.11.2022.
- 63 Ulla Patriikka-Jokinen 29.11.2022.
- 64 Antti Kasvio 20.1.2023.
- 65 Mari Kasvio 14.1.2023.
- 66 Matkaniemi 2023.

Antti Kuusela & Riitta-Ilona Pummi-Kuusela

Vieraantumista vai ystävyyttä? Minän ja toisen väliset suhteet urheilussa

(vertaisarvioitu/peer-reviewed)

Johdanto

Urheilu liikuttaa monin tavoin. Se kohottaa sykkeen, saa massan ja massat liikkeelle sekä nostaa silmiin tuskan ja ilon kyyneleet. Urheilu kehittää yksilöä sekä yhdistää ryhmiä, kansakuntia ja ihmisiä. Käsitukset siitä, mitä urheilu on ja mikä on sen merkitys ihmisille, ovat vaihdelleet. Antiikin Kreikassa urheilu oli keskeinen osa kulttuuria, ja se nähtiin areenana, jossa ihminen voi ilmentää hyveitä ja pyrkiä parhaimpaansa. Rooman valtakunnassa ja keskiajalla urheilu sai Euroopassa erilaisia muotoja ja samalla sen yhteisöllinen funktio ja merkitys muuttuivat. Teollisen vallankumouksen myötä syntynyt moderni urheilu puolestaan eroaa olennaisesti urheilun varhaisemmista ilmenemisen tavoista ja sen syvimmistä syistä yksilöille ja yhteisöille.

Urheilu on universaali ilmiö, jota löytyy kaikista kulttuureista, niin nykyisistä kuin menneistäkin. Kuitenkin jokainen aikakausi ja kulttuuri määrittelee ja ymmärtää urheilun tavallaan ja omista lähtökohdistaan käsin. Esimerkiksi modernin olympia-aatteen hengessä urheilun on ajateltu olevan yksilöitä yhdistävä tekijä. Se on toimintaa, jota tehdään sen itsensä vuoksi ja joka tuo ihmiset yhteen eripuraisessa maailmassa. Toisaalta urheilun on argumentoitu ilmentävän ihmisen primitiivisiä puolia. Tällöin urheilu on nähty ensisijaisesti kamppailuna toista yksilöä tai ryhmää vastaan. Sille ominaista on aggressio, jopa väkivalta ja voittaminen hinnalla millä hyvänsä. Nykyajan urheilussa, etenkin 2000-luvun kuluessa, taloudelliset tekijät ovat nousseet äärimmäisen keskeiseen rooliin. Tällaisen urheilun vertaaminen varhaisimpiin urheilun muotoihin on lähes mahdotonta. Kaikesta huolimatta urheilun ytimessä on edelleen säilynyt ominaisuuksia, jotka tekevät urheilusta urheilun.

Urheilun historiallisen jatkuvuuden tai lineaarisen kehityksen ongelmaa kuvastaa konkreettisesti tavalla se, että englannin kielen sanalle ”sport” ei vielä 1800-luvun alkupuolella ollut saksankielistä käännöstä. Suomen kieleen sana urheilu vakiintui vasta 1800-luvun loppupuolella. Moderni käsite, mikä on meille tällä hetkellä tuttu ja mitä sujuvasti käytämme kirjoittaessamme urheilun historian analyysseja, ei yksinkertaisesti kykene tavoittamaan niitä urheilun muotoja, joita antiikissa, Rooman valtakunnassa tai keskiajalla Euroopassa ilmeni.

Urheilussa ilmeneviä minän ja toisen välisiä suhteita voi arvioida monipuolisesti eri tieteiden näkökulmista. On kiistatonta, että urheilu on viimeisen 2 500 vuoden aikana muuttunut sivistyneemmäksi, mistä kertoo erityisesti urheilussa ilmenevän suoran ja fyysisen väkivallan merkittävä väheneminen. Tätä muutosta voi kuvata ja arvioida muun muassa sosiologian, psykologian ja historian näkökulmista. Empiiriseen aineistoon nojaten voitaisiin todeta, että urheilu on kehittynyt vieraantumisesta kohti ystävyyttä. Toisaalta kriittinen kommentoija voisi huomauttaa, että moderni urheilu on tulvillaan paheita ja sivistyneelle käytökselle vieraita tekijöitä, kuten rakenteellista korruptiota, dopingia ja yksilöiden ahneutta, jotka olivat varhaisemmalle urheilulle tuntemattomia.

Historiallisiin tosiseikkoihin viitaten on mahdollista väittää, että nykyurheilu on aiempaa moraalittomampaa tai toisaalta, että varhainen urheilu oli nykyistä väkivaltaisempaa. Erilaisia esimerkkejä poimimalla onkin varsin helppoa päätyä johtopäätökseen, jonka mukaan urheilu sekä erottaa että yhdistää ihmisiä. Antiikin urheilun hyveellinen totuuden etsintä, Rooman valtakunnan väkivaltaisen urheilukulttuuri ja keskiajalla satoja vuosia kansan keskuudessa elänyt jalkapallon muoto ovat tähän artikkeliin valitsemiamme esimerkkejä siitä, millaisia kollektiivisuuden muotoja, minän ja toisen välisen vuorovaikutuksen suhteita urheilun historiasta löytyy. Filosofin Drew Hylandin näkemyksiä seuraten väitteemme on, että urheilun käsitteen filosofisella analyysillä on mahdollista päätyä näitä empiirisiä satunnaisuuksia syvemmälle näkemykseen, jonka mukaan ystävyys on *välttämätöntä* urheilulle. Tällainen ihmisten välinen suhde on ennakkoehto sille, että yksilöt voivat urheilla keskenään. Moderniin urheiluun liittyvät monet kielteiset ilmiöt eivät kerro niinkään urheilusta, vaan pikemminkin kulttuurista, jossa elämme.

Urheilun kollektiiviset juuret

Urheiluksi kutsuttava inhimillisen toiminnan muoto on vaativaa. Se edellyttää monia vain ihmiselle ominaisia kykyjä. Eläin elää, mutta ainoana eläimenä ihminen ihmettelee ja urheilee. On houkuttelevaa ajatella, että näillä kahdella ilmiöllä, ihmettelyllä ja urheilulla on yhteys ja että molemmat edellyttävät tietoisuutta itsestä, mikä vuorostaan edellyttää tietoisuutta toisesta. Tämän väitteen on esittänyt urheilun historiaa analysoinut filosofi Robert Osterhoudt pohtiessaan, miten urheilu ilmiönä on mahdollisesti syntynyt ihmisen lajikehityksessä itsetietoisuuden ja kielellisen kommunikaation myötä.¹ Tällainen metafyyminen spekulatio ulottuen menneisyyteen, josta luotettavia konkreettisia lähteitä ei ole olemassa, ei tiukasti ole urheilun historian tutkimusta. Silti silläkin on selkeä arvonsa, kun pohditaan, miksi urheilun kaltainen ilmiö on ollut merkityksellinen, kenties jopa olennainen tekijä

ihmisten välisten suhteiden kehityksessä. Tämä spekulatio on edelleen tarpeellista, kun yritämme ymmärtää sitä, miksi ihmiset vapaaehtoisesti ryhtyvät urheilun kaltaiseen toimintaan.

Onko urheilun kollektiivisuus ja merkityksellisyys selitettävissä ainoastaan kulloisenkin yhteisön tai yhteiskunnan kontekstin näkökulmasta vai onko urheilussa kyse jostain ihmisenä olemisen olemuksellisesta piirteestä? Urheilua on pyritty antropologian ja evoluutiobiologian näkökulmista selittämään esimerkiksi ihmislajin konfliktiin taipuvaisuudella ja sillä, että kamppailuhaluus ja aggressiivisuus ovat välttämättömiä selviytymisen kannalta.

Antiikin tutkija David Sansone on esittänyt kiinnostavan, joskin monella tavoin kyseenalaisen, ajatuksen, jonka mukaan urheilun alkuperä olisi paleoliittiseltä aikakaudelta alkanut fyysisen energian rituaalinomainen uhraus.² Metsästyksen väheneminen ja kesytettyjen eläinten uhraaminen ravinnoksi johti Sansonen mukaan siihen, että metsästyksen aiemmin kulutettu energia oli kanavoitava johonkin muuhun toimintaan. Metsästyksessä käytetyt tavat muutuivat näin rituaaliksi ja saivat uuden merkityksen. Tämän toiminnan Sansone tulkitsee urheilun varhaisimmiksi juuriksi.

Sansonen spekulatio on kiinnostava, koska se avaa mahdollisuuden tulkinnalle, jonka mukaan urheilun alkuperä ei olisikaan aggressiivisessa kamppailussa, taistelun tai metsästämissä harjoittelussa, vaan pikemminkin kollektiivisessa rituaalissa, mikä kurtottaa jonnekin konkreettista maailmaa syvemmälle. Tästä näkökulmasta katsottuna urheilu olisi syntynyt silloin, kun ihmiset ovat oppineet kontrolloimaan luonnollisia impulssejaan ja suuntaamaan niitä uusilla tavoilla. Samantyylistä positiivista taustaa urheilulle voidaan löytää Johan Huizingan klassikoksi muodostuneesta teoksesta *Leikkivä ihminen*, jossa Huizinga pyrkii osoittamaan, että leikki tai peli edeltää inhimillistä kulttuuria ja tekee sen mahdolliseksi.³ Sekä Huizingan että Sansonen näkemykset ovat ongelmallisia siksi, että ne pyrkivät löytämään yhden kaikenkattavan selityksen urheilun synnylle. Historiallisia lähteitä tarkastelemalla tiedetään, että urheilulla on kiistatta ollut erilaisia merkityksiä eri aikoina ja eri kulttuureissa. Tosin näidenkään lähteiden avulla ei pystytäkään

selvittämään vastausta siihen perimmäiseen kysymykseen, miksi ihminen urheilee.

Urheilu ja yhteinen totuuden etsintä

”Modernin urheilun” dokumentoidut juuret ovat antiikin Kreikassa.⁴ Vuonna 776 eaa. järjestettiin ensimmäiset Olympian kilpailut, joiden yhtenä osa-alueena oli urheilu. Olympian pyhättö Länsi-Kreikassa oli toiminut uskonnollisten rituaalien ja uhrauksen keskeisenä näyttämönä jo aiemmin. Kreikkalaiseen urheiluun kieltoutui alusta alkaen mytologisia elementtejä, ja alueen uskonnollinen merkitys vaikutti siihen, millaisiksi urheiluun liittyvät rituaalit muodostuivat. Tapahtuman ylin tuomari oli jumala. Tämä takasi ihmisten keskinäisen kilvoittelun oikeudenmukaisuuden. Toisaalta stadion toimi julkisena areenana, jossa urheilijan oli mahdollista altistaa suorituksensa yleisön objektiiviselle katseelle.⁵

Säilyneiden lähteiden perusteella on muodostettu käsitys, että Zeuksen kunniaksi järjestetty spehtaakkeli oli läpeensä uskonnollinen rituaali, jossa urheilu näytteli vain yhtä osaa. Se ei silti missään vaiheessa tehnyt tapahtumasta sekulaaria tai muodostunut keskeisimmäksi elementiksi.⁶ Tämä osoittaa alkuperäisten Olympian kisojen ja modernin olympialaisten välille vedettyjen yhtäläisyysmerkkien ongelmallisuuden. Vaikka nykyajankin urheilulle olennaiset käsitteet kuten kilpailu, palkinnot, erinomaisuus ja kunnia olivat kreikkalaisessa yhteiskunnassa keskeisiä, oli näiden käsitteiden merkitys tuolloin erilainen kuin nykyisin.

Meidän aikamme urheilun ja antiikin Kreikan urheilun välisten erojen lisäksi on löydettävissä myös samankaltaisuuksia. Olympian kilpailuissa yleisö muodostui oleelliseksi osaksi urheilun tapahtumaa. Antiikin Kreikan kilvoittelut oli omistettu jumalille, mutta ne tapahtuivat yleisön edessä. Kilpailuissa ei nähty lajeja, joissa subjektiivisella arvioinnilla oli merkitystä. Ensimmäistä kertaa esiin nousi, sittemmin urheilun tärkeäksi hyveeksi muodostunut piirre, ajatus siitä, että voittaja tulisi valita oikeudenmukaisesti ja jonkin-

laisen selkeän logiikan perusteella. Kaikkien kilpailijoiden tuli saada tasavertainen mahdollisuus mitellä kykyjään toisiaan vastaan ja voitot tai palkinnot perustuivat ansioihin. Antiikin Kreikan yhteiskunnassa juuri urheilu tarjosi kilpaileville tasavertaisuuden areenan.

Antiikissa harjoitettu urheilu oli yksi varhaisimmista yrityksistä luoda objektiivisen vertailun kollektiivinen näyttämö. Sääntöjen puitteissa ja yleisön katseen alla kilpaileminen antoi mahdollisuuden ratkaista voittaja tavalla, joka oli neutraali esimerkiksi osallistujien moninaisten kulttuuristen ja uskonnollisten taustojen suhteen. Riippumatta siitä, mikä voittaneen urheilijan tausta oli, oli voiton todistusaineisto kaikkien nähtävillä. Rationaalisen yksilön oli vaikeaa tai mahdotonta kyseenalaistaa omaa havaintoaan.

Antiikin urheilulle tyypillinen julkisesti tapahtunut paremmuuden etsintä ja yksilön erinomaisuuden testaaminen liittyivät laajemmin aikakauden yhteiskunnassa tapahtuneeseen filosofiseen muutokseen, jossa rationaalisen ajattelun avulla pyrittiin myyttisiä maailmanselityksiä syvemmälle. Olympian kisoja edeltänyt Egyptin, Mesopotamian ja varhaisen pronssiajan urheilu, sen verran kuin siitä historiallisten lähteiden perusteella tiedämme, oli myyttien ja mytologian kyllästämää. Myytit vahvistivat olemassa olevia uskomuksia esimerkiksi kuninkaiden tai muiden auktoriteettien atleettisista kyvyistä. Ennen Olympian kisoja urheilu ei esittänyt avointa kysymystä siitä, kuka on paras tai kyvykkäin. Ajatus avoimesta kilpailusta ja saavutuksiin perustuvista tuloksista oli tälle aikakaudelle vieras. Vastaus paremmuuteen löytyi tarinoista ja rituaaleista.⁷

Mytologisten selitysten vaihtoehdoksi muodostui, etenkin varhaisten filosofien keskuudessa, yhteinen pyrkimys totuuden etsintään, mitä urheilu omalla tavallaan ilmensi. Ehkä näissä ajattelun historiallisissa muutoksissa piilee yksi urheilun ihmisiin alati ve-toavista piirteistä. Nykyisin urheilun maailma on poikkeuksellinen ihmiselämän ympäristö siksi, että sen sisällä vallitsee dokumentoitu objektiivisuus. Tulosten ja tilastoinnin rooli ei tee urheilusta ainutlaatuista ilmiötä, mutta se, yhdessä kollektiivisen kokemuksen

kanssa antaa joka tapauksessa urheilun tapahtumille erityisen aseman. Sen jälkeen, kun tarkasta mittaamisesta ja osittain sen mahdollistamasta tilastoinnista tuli yksi urheilua määrittävä tekijä, ovat monet historialliset tapahtumat urheilussa jääneet kiistattomiksi historiallisiksi tosiseikoiksi. Epävarmassa maailmassa urheilu on elämän osa-alue, joka tuo ihmisiä yhteen ja joissa erimielisyys yhteisesti hyväksytyistä, objektiivisista tosiseikoista on mahdollista. Vaikka myytit ja legendat ovat edelleen tärkeä osa urheilun maailmaa, on niiden pohja nykyisin, ainakin usein, objektiivisesti todennettavissa saavutuksissa. Objektiivisuuden *ihanne* voidaan kuitenkin löytää jo Olympian kisoista.

Vieraantuneet penkkiurheilijat

Rooman amfiteatterit, sirkukset ja areenat nostivat yleisön urheilutapahtumien keskiöön. Antiikin urheilulle olennaiset uskonnollisen rituaalin piirteet jäivät taka-alalle. Olympian kisoissa keskiössä oli urheilija, jonka suorituksia ihailtiin. Roomassa tapahtuman keskipisteeseen nousi yleisö. Sirkushuvit loivat uudenlaisen urheilun muodon, jota voisimme kutsua penkkiurheiluksi. Tavallisten roomalaisten tuli ymmärtää katsojan roolinsa jättiläismaisessä poliittisessa koneistossa, jonka palvelukseen urheilu oli valjastettu.⁸ Katsomisen nautinto nousi olennaiseen asemaan, ja urheilusta tuli ensi kertaa katsojille tarkoitettua viihdettä. Suurille ihmisjoukoille suunnattujen tapahtumien tärkeänä funktiona oli toimia käytännön terapiana ja pakona arjesta. Esimerkiksi gladiaattoritaisteluita seuratessaan katsojat pääsivät kohtaamaan oman kuolevaisuutensa.⁹ Tämä oli tärkeä yhteisöllisen kokemuksen muoto valtiossa, joka kävi toistuvia sotia ja jossa tästä syystä brutaali väkivalta oli alati läsnä.

Rooman valtakunnassa urheilun poliittinen merkitys johti urheilutapahtumien entistä parempaan organisointiin, jota valtio rahoitti. Tämä synnytti samankaltaisia ilmiöitä, joita on havaittavissa myös nykyajan urheilussa. Suureen yleisöön erityisesti vedonneiden vaunukilpa-ajojen järjestelyistä alkoivat vastata yksityisesti omiste-

tut ja johdetut ryhmittymät, joilla oli omat väritunnuksensa.¹⁰ Urheilutapahtumia seuranneet ihmiset alkoivat tunnustaa niitä värejä, joihin heidän kannustamansa urheilijat, erityisesti vaunukilpailujen ajajat pukeutuivat. Tämä kollektiivinen käyttäytyminen on tulkittu varhaiseksi ”fanikulttuurin” muodoksi.¹¹ Urheilun kollektiivista merkitystä pohtiessa onkin tärkeää nostaa esiin se, kuinka merkittävä ja väkijoukkoja sekä psyykkisesti että fyysisesti liikuttava ilmiö urheilun seuraaminen itsessään on. Urheilu massaviihteenä, kollektiivisten kokemusten tuottajana ja selkeästi poliittisten ja taloudellisten motiivien edesauttajana ovat Rooman valtakunnan perintöä urheilun historialle. Nämä ilmiöt ovat olennainen osa urheilun elämyksellisyyttä. Katsojasta on tullut seuraaja. Urheilun voimakas kaupallistuminen 1900-luvun jälkipuoliskolla on puolestaan johtanut katsojien psykologiseen etääntymiseen urheilijoista.¹² Ennen ihailimme urheilijoita, koska he olivat sisukkaita, rohkeita ja periksiantamattomia. Nyt ihailemme heitä, koska he ovat rikkaita ja kuuluisia.

Rooman sirkushuveihin kuului myös elementtejä, jotka saavat pohtimaan, oliko suosituissa speksaakkeleissa lopulta lainkaan kyse urheilusta. Katsojat kokivat voimakkaita tunteita yhdessä ja kannattivat joukoilla, mutta aiheuttiko urheilun viihteellistyminen ja väkivallan korostuminen ihmisten vieraantumista toisistaan? Erityisesti gladiaattorien välisten taisteluiden, joissa palkintona oli yleensä vain voitto tai kuolema, voidaan ajatella kasvattaneen kiihlua urheilua seuraavien ja siihen osallistuvien välillä. Rooman myöhäistasavallan aikana taisteluiden suosio kiihtyi entisestään ja niitä hyödynnettiin häpeilemättä poliittisen suosion kalastelemiseen.

Kansan halu nähdä väkivaltaisia esityksiä johti taisteluiden parempaan organisoitumiseen ja kaksinkamppailuista pyrittiin saamaan tasaväkisiä, jotta urheilulle tyypilliset jännityksen elementti ja lopputuloksen yllätyksellisyys säilyisivät. Tämä vuorostaan johti taitavien gladiaattoreiden arvostuksen nousuun yleisön silmissä. Tästä huolimatta ”urheiluun” osallistujilla ei yleensä ollut mahdollisuutta valita, osallistuako siihen vai ei. Roomalaisten näkökulmasta gladiaattorit olivat aina toisen luokan kansalaisia, vaikka

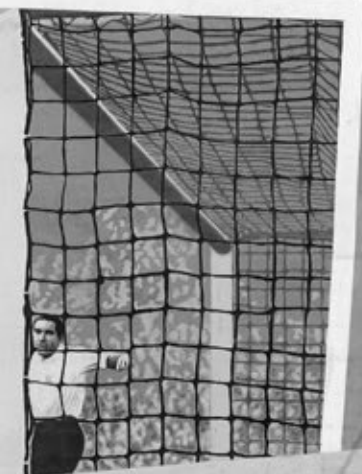
samanaikaisesti kansalaiset nauttivat suuresti kamppailuun tuomitujen tuottamasta viihteestä. Katsojien suhde oman aikansa suosituimpaan, urheilua etäisesti muistuttavaan esitykseen, tiivistää kiinnostavalla tavalla niiden tunteiden monimutkaisuuden, joita urheilu meissä usein herättää.

Lauman jalkapallo

Antiikin Kreikan ja Rooman urheilun ympärille rakennetut speksaakkelit olivat organisoituja, mikä osittain mahdollisti tärkeiden kollektiivisten kokemusten syntymisen ja samankaltaisuuden. Organisoitumisen myötä urheilu sai kasvavaa merkitystä sosiaalisen kontrollin muotona. Urheilun kautta ihmiset kykenivät rationalisoimaan primitiivisiä impulssejaan ja kontrolloimaan yhteisössä esiintynyttä väkivaltaa.¹³ Sääntöjen ilmaantuminen ja niiden monimutkaistuminen, urheilussa esiintyvän väkivallan väheneminen sekä urheilun muuttuva suhde muihin yhteiskunnan vallan ja kontrolloinnin muotoihin ovat joidenkin tulkintojen mukaan laajemman sivilisaatioprosessin tulosta.¹⁴ Rooman urheilun selkeä suhde oman aikansa yhteiskuntaan on tästä oiva, joskin vastakkainen esimerkki. Väkivaltainen aika nosti väkivaltaisen ”urheilun” tärkeään asemaan.

Vaikka Rooman ja antiikin Kreikan urheilu oli kiistatta väkivaltaisempaa kuin meidän aikamme urheilu, on tarpeellista huomioda, että näiden aikakausien urheilu oli väkivaltaista nimenomaan suhteessa omaan aikaamme, josta käsin historiallisia tulkintoja teemme. Tietyn aikakauden urheilun väkivaltaisuutta, kuten urheiluun liittyviä muitakin ilmiöitä, tulee tarkastella suhteessa siihen sivilisaatioprosessin vaiheeseen, missä kyseiset yhteiskunnat olivat. Meidän tulee olla varovaisia paheksuessamme tai moralisoidessamme sitä, kuinka brutaalilta antiikin Kreikan nyrkkeily korviimme kuulostaa. Antiikin nyrkkeilijöiden ymmärrys väkivallan käsitteestä ei ollut sama kuin meidän.

Az évszázad
mérkőzése

Népsport

A MAGYAR REPÜZTÁRSASÁG MINISZTERTANÁCSÁNA MELLETT MÉRŐDŐ
ORSZÁGOS TESTNEVELÉSI ÉS SPORTRIZSÓTSÁG LAPJA
KÖZTÖRTÖK, 1957. NOVEMBER 25. * Ár: 60 fillér * IX. ÉVFOLYAM, 226. SZÁM

Minden mérkőzésüket megnyerék. Brictoll
válogatott asztaliteniszcsúcsok
Elutasított a magyar úszó-válogatott
a chilei vízilabdajátékra
Csuértőlük Poznanban versenyeznek
ifjúsági úszóklub
Megérkeztek Bicsbé a magyar sízők

Minden eddigi játékát felülmulva vivta ki a magyar csapat csodálatos
győzelmét és törte meg az angol válogatott 90 éves hazai veretlenségét
Magyarország-Anglia 6:3 (4:2)

STADIUM, WEMBLE
ASSOCIATION FOOTBALL
INTERNATIONAL MATCH
ENGLAND v. HUNGARY
Wednesday, November 25th, 1953
KICK-OFF 2.15 P.M.

A magyar csapat minden részében felülmulva az angol válogatottal szemben
magasfokú labdarágást mutatott be, amellyel szemben az angolok jóelőre
tehetetlenek voltak — A magyar csapat szellemesen, okosan, gyorsan és
dent leküzdő lelkesedéssel játszott — Valmennyi magyar fiú tudása legelőre
nújította, Bozsik, Hidegkuti, Puskás és Zakariás azonban még így is kiválóan
Merrick volt az angolok leginhibítorja, utána Wright és

Urheilun kontrollointi ja sen selkeä kietoutuminen muihin yhteiskunnallisiin ilmiöihin vaikuttaa siihen, miten urheilevat ihmiset ja urheilua seuraavat ihmiset kokevat keskinäiset suhteensa. Yhteiskunta, jossa urheilu tai sen katsominen on tiettyjen päämäärien hyväksi valjastettua, organisoitua ja sääntöjen muokkaamaa käytäytymistä, jättää vain vähän tilaa leikkisälle kilvoittelulle. Tällainen kilvoittelu on autoteelista, eli siihen ryhdytään vain sen itsensä takia. Keskiajalla organisoidun urheilun määrä ja merkitys vähenivät. Tämä ei kuitenkaan johtanut urheilun katoamiseen, vaan sai päinvastoin aikaan ilmiöitä, joissa voi havaita urheilun perimmäisiä hyveitä.

Urheilu sosiaalisena ilmiönä oli jo varhain jotain, mitä vallanpitäjät pyrkivät kontrolloimaan ja hyödyntämään. Esimerkiksi 1400-luvun Skotlannissa yritettiin kontrolloida sitä, missä, miten ja milloin urheilua harjoitettiin. Urheilu nähtiin toisaalta hyödyllisenä, sillä sen avulla yksilöt kykenivät harjoittelemaan yhteiskunnan näkökulmasta tarpeellisia, erityisesti sodassa tarvittavia taitoja. Urheilemista rajoittamalla pyrittiin minimoimaan urheilun aiheuttamia häiriöitä ja yhteisölle koituvia vahinkoja sekä ylläpitämään moraalisia ja uskonnollisia odotuksia.¹⁵ Instituutioiden näkökulmasta urheilu oli siis selkeä vallankäytön instrumentti eikä positiivisia kokemuksia kansalaisille tuottava ilmiö. Esimerkkinä vallankäytöstä käy Englannin kuninkaan Henrik VIII:n ratkaisu kieltää jalkapallo vuonna 1496. Päätöksellään hän liittyi niiden hallitsijoiden ja muiden auktoriteettien jatkumoon, jotka olivat lajia tuloksettomasti yrittäneet kitkeä.¹⁶ Miksi tämäkin pallopuoli jatkoi elämäänsä kansan parissa virallisista kielloista huolimatta?

La soulea, etäisesti modernia jalkapalloa muistuttavaa peliä, oli Ranskassa pelattu jo 1100-luvulta lähtien. Peli oli väkivaltainen eikä sääntöjä juuri ollut. Ottelut saattoivat kestää useita päiviä, niitä pelattiin erilaisten yhteisöjen välillä ja eri yhteiskuntaluokkia edustavia osallistujia oli parhaimmillaan satoja. Jopa papisto ja aatelisto saattoivat rahvaan tavoin osallistua peliin ennen kuin se virallisesti kiellettiin. Pitkän pallollisen kamppailun päätyttyä ihmiset usein kokoontuivat yhteisen ruokailun ääreen. Laji levisi

Ranskasta muualle Eurooppaan ja sitä tai sen muunnelmia pelattiin vielä 1800-luvulla.¹⁷

La soule käy hyvänä esimerkkinä urheilun varhaisesta demokratisoivasta, yhteisöjä ja yksilöitä yhteen tuovasta voimasta. Kamppailussaan tulla tunnustetuksi yksilönä, löysi keskiajan ihminen urheilusta elämänalueen, jonka puitteissa hän kykeni osoittamaan kyvykkyytensä ainakin näennäisesti oikeudenmukaisissa olosuhteissa yhteiskunnallisesta asemastaan riippumatta. Varhaisen jalkapallon tapauksessa kyseessä oli tasavertaisuutta korostava ja yhteisöllisiä siteitä monin tavoin vahvistava ilmiö, joka toimi myös yksilöiden aggressioiden purkajana.

Kansanjoukkojen harjoittama ja auktoriteettien vastustama pallopuoli osoittaa myös, miten ihmiset päätyivät keskinäiseen kilvoitteluun enemmän tai vähemmän spontaanisti. Ehkä ihmiset pelasivat erilaisia pelejä etenkin siksi, että se oli heistä hauskaa. Historiallisten lähteiden puuttuessa emme tiedä, johtuiko ihmislaumojen viehtymys juuri siitä, että tarkkoja sääntöjä ei pelin päämäärää lukuun ottamatta ollut. Oliko kenties niin, että kaikelle kansalle avoin urheiluun osallistuminen toimi vastareaktionä yhteiskunnan kasvaville kontrollin muodoille? Ehkä toistuvat yritykset kontrolloida urheilua johtivatkin siihen, että urheilusta tuli vapaaehtoisuuteen perustuvaa, itsessään arvokasta toimintaa, jota voitaisiin kuvata modernilla vapaa-ajan käsitteellä.¹⁸

Urheilun olemuksen historiattomuus

Urheilun historiaa tarkastelemalla on mahdollista löytää kiinnostavia esimerkkejä siitä, miten yksilön ja yhteisön, minän ja toisen väliset suhteet ovat vaihdelleet, muuttuneet ja kehittyneet eri aikakausina. Eroille voi etsiä kausaalisia selityksiä tai niitä voi yrittää ymmärtää sosiaalisen muutoksen näkökulmasta.¹⁹ Antiikin Kreikan jumalille pyhitetty urheilu, Rooman massoja viihdyttävä poliittinen speaktaakkeli ja keskiajan auktoriteetteja sekä sääntöjä vie-roksuva, vuosisatoja elossa pysynyt pallopuoli kertovat tarinaa siitä,

mikä urheilun merkitys yhteisöissä on kulloinkin ollut. Yrittäessämme ymmärtää näiden ilmiöiden merkitystä joudumme kysymään, mitä urheilun historioitsija tavoittelee. Pyrkiikö hän kuvaamaan menneisyyttä sellaisena kuin se oli, yrittääkö hän ymmärtää miksi ja miten jotkin asiat tapahtuivat vai onko hänellä tavoitteena dekonstruktiiivisesti löytää yksi mahdollinen menneisyys?²⁰

Jatkuvuuden tai lineaarisen kehityksen havaitseminen antiikin urheilusta nykypäivään on mitä ilmeisimmin näköharha. Tämä johtuu siitä, että väistämättä hyödynnämme ja projisoimme omia käsityksiämme menneeseen yrittäessämme sitä ymmärtää. Allen Guttman on *From Ritual to Record* -teoksessaan kuvannut joitakin modernin urheilun keskeisiä piirteitä ja huomauttanut, että osaa näistä ominaisuuksista ei urheilun varhaisesta historiasta löydy. Esimerkiksi modernille urheilulle aivan olennainen ilmiö, mittaminen ja yritys muuttaa mikä tahansa urheilusuoritus mitattavaan muotoon oli vieras antiikin ajan urheilulle. Sama koskee vaikkapa tilastoinnin käsitettä.

Meidän aikamme urheilulle on olennaista käytettyjen välineiden standardisointi. Yli 2 000 vuotta sitten Olympiassa kilpailleille tämä ei ollut olennaista. Guttmannin käyttämä esimerkki selventää oivaltavasti tätä ajatustapojen eroa.²¹ Antiikissa merkitystä ei ollut sillä, että eri kilpailuissa heitettävä kiekko saattoi olla eripainoinen tai sillä, että Olympian stadion oli 192,28 metriä pitkä Delfoin stadionin pituuden ollessa 177,5 metriä. Ratkaisevaa oli, että voittaja kyettiin luotettavasti ja objektiivisesti selvittämään yksittäisessä kilpailussa, jonka ainutkertaisuus oli merkittävää. Urheilukäsityksemme asteittainen muuttuminen rituaaleista ennätyksiä korostavaksi mahdollistaa Guttmannin mukaan sen, että voimme kilpailla sekä läsnä olevia kanssakilpailijoitamme että kaikkia muita lajin dokumentoituun historiaan osallistuneita vastaan, ajasta ja paikasta riippumatta.²² Muutos on tehnyt urheilusta entistä kollektiivisemmän, eri aikakausia ja kulttuureita yhdistävän ilmiön.

Historiallisia lähteitä arvioimalla huomaamme, että urheilu tuo ihmisiä yhteen, mutta se ruokkii myös tunteita ja ilmiöitä, jotka vieraannuttavat ihmistä sekä itsestään että toisesta. Onko tämä se

johtopäätös, mihin on tyytyminen? Vai onko pikemminkin niin, että urheilu inhimillisen toiminnan muotona perustuu ensisijaisesti hyvälle tahdolle, toisen kunnioittamiselle ja yhteistyökyvyille ja että nämä ihmisten väliset suhteet mahdollistavat urheilemisen? On empiirinen tosiseikka, että vieraantumista aiheuttavat ilmiöt ovat urheilun todellisia ja ikäviä seurauksia, mutta väitteemme on, että toisin kuin ystävyys, ne eivät ole välttämätön osa urheilua. Tämän osoittamiseksi urheilun historialliset lähteet eivät riitä. Joudumme sen sijaan kysymään filosofisen kysymyksen: Mikä on käsityksemme urheilun olemuksesta?

Urheilu yhteisenä leikkinä

Bernard Suitsin klassikoksi muodostunutta ”pelin” määritelmää mukailien urheilu voitaisiin ymmärtää toiminnaksi, jolla on päämäärä ja johon kuuluvat menetelmät, joilla päämäärään päästään. Urheilulle olennaisia ovat säännöt, jotka sekä kuvaavat päämäärää että rajoittavat käytettäviä menetelmiä. Suitsin mukaan urheilu edellyttää osallistujilta lisäksi välttämättä tietynlaista, ehkä parhaiten leikkisäksi kutsuttua asennetta.²³ Nykyinen käsityksemme urheilusta täyttää tämän määritelmän vaatimukset. Rooman gladiatoreiden kamppailu sen sijaan ei. Toisaalta myös nykyinen huippu-urheilu on hyvin kaukana leikistä ja kykenee tavoittamaan rentouden ja leikkisän asenteen parhaimmillaan vain hetkittäin.

Suitsin esittämä urheilun määritelmä saa kysymään: Miksi urheilivat ryhtyvät vapaaehtoisesti toimintaan, jossa mielivaltaiset säännöt hankaloittavat mielivaltaisen päämäärän saavuttamista? Yksin golf-kenttää kiertävä pelaaja tai kellarissaan dartsia heittävä erakko urheilivat näennäisesti yksin, mutta ovat silti aina jonkinlaisessa suhteessa lajinsa historiaan ja sitä kautta muihin ihmisiin. Molemmat noudattavat kollektiivisesti sovittuja sääntöjä. Miksi? Ne tekevät pallon reikään saamisesta tai tikan häränsilmään heittämisestä usein tavattoman hankalaa. Helpompaa olisi oikoa mutkia, mihin moni toki syyllistyykin. Syy lienee urheilijan ymmärrys siitä, että

jos sääntöjä ei noudata, ei itse asiassa todella urheile eikä tällöin voi myöskään oikeasti voittaa. Objektiiiset, kollektiivisesti sovitut säännöt mahdollistavat urheilua olemuksellisesti määrittävän piirteen, kilpailun. Perimmäisen suhtautumisemme urheilua kohtaan tulee kuitenkin olla leikkisä, koska hyväksymme, että toisin kuin muilla elämän osa-alueilla, mielivaltaisten sääntöjen seuraaminen on välttämätöntä urheilussa. Ilman tätä hyväksyntää emme voi urheilla.

Urheileminen edellyttää ymmärrystä säännöistä sekä käsitystä sääntöjen noudattamisen tärkeydestä ja yhteisen tavoitteen merkityksestä. Joukkueurheilussa erilaisten ihmisen vahvuudet saadaan ryhmän käyttöön, mutta hyvän joukkuepelaajan täytyy oivaltaa kollektiivisen päämäärän merkitys. Tämän ymmärtäminen ja siihen sitoutuminen voidaan nähdä yksilön moraalisenä ansiona.²⁴ Urheiluun osallistuminen edellyttää yksilöltä monimutkaisten prosessien tajua, mikä on sosiaalisesti vaativaa.

Joukkueurheilussa ilmenee monia sellaisia yksilöiden välisiä suhteita, jotka ovat kiinnostavia esimerkiksi psykologian tai sosiologian näkökulmista. On empiirisesti totta, mutta kuitenkin sattumanvaraista, että esimerkiksi jalkapallojoukkueen jäsenten välille syntyy keskinäistä kamppailua ja joukkueen sisäisiä ”me” vastaan ”he” leirejä, joita sosiaalipsykologia tai sosiologia voi tutkia. Sattumanvaraista sen sijaan ei ole se, että yksilöt, niin oman kuin vieraankin joukkueen jäsenet, joutuvat välttämättä sitoutumaan yhteiseen päämäärään ja yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattamiseen. Tämä kollektiivinen sitoutuminen on edellytys sille, että jalkapalloa voidaan ylipäätään pelata.

Nykykaikaiseen huippu-urheiluun liittyy vakavia eettisiä ongelmia, joista voisi tehdä tulkinnan, jonka mukaan urheilussa ei ole kyse leikkisästä elämänmuodosta. On toki mahdollista nostaa esiin monia modernin huippu-urheilun kielteisiä ja vieraannuttavia ilmiöitä, kuten esimerkiksi jalkapalloilijoiden houkutuksen siirtyä pelaamaan Saudi-Arabian liigaan puhtaasti rahan takia välittämättä muun muassa maassa esiintyvistä ihmisoikeusrikkomuksista. Mutta ovatko tällaiset jalkapalloilijat osuvia esimerkkejä hyvästä

urheilijasta tai ylipäätään urheilijasta? Heidän kohdallaan lienee enemmän kyse yksittäisten henkilöiden omista valinnoista eikä urheilun muutoksesta kohti vieraantumista aiheuttavaa elämänmuotoa. Pohdittaessa sitä, mikä urheilussa on pysyvää ja eri aikakausia ylittävää onkin kenties hyödyllisempää analysoida, mitä tapahtuu lasten pihapeleissä, harrastajaporukoissa ja ammattilaissarjoissa, joissa raha ei ole keskeinen urheilemiseen ryhtymisen motiivi. Näitä tilanteita yhdistää ennen muuta se, että osallistujille urheilu ja urheileminen itsessään on palkitsevaa.

Urheilu ystävyuden muotona

Uskomme, että urheilun ihmisiä yhteen liittävä voima on syvemällä kuin niissä sosiaalipsykologisissa vaatimuksissa, joita joukkueeseen kuulumisen edellyttää. Urheilun filosofista olemusta on pohdittu muun muassa Drew Hyland, joka tunnistaa ilmiön ytimessä vallitsevan jännitteen.²⁵ Aika ajoin urheilu aiheuttaa sen, että ihmiset etäännyvät toisistaan. Moneen urheilulajiin katsotaan kuuluvan aggressiota ja väkivaltaa. Kilpaillessani toista vastaan, tavoitellessani voittoa, pyrin samanaikaisesti tekemään tyhjiksi vastapuolen aiheet. Vastustajani, olkoon sitten kyseessä yksilö tai joukkue, yrittää samaa suhteessa minuun. Tästä kahden olion kiistasta syntyy jännite, jonka purkautuminen voi johtaa väkivaltaan tai muihin kielteisiin ilmiöihin. Urheilun aikaansaamia kielteisiä tunteita ja ilmiöitä voidaan kuvata vieraantumisen termillä. Joidenkin filosofien, kuten Hegelin tai Sartren, näkökulmista tarkasteltuna urheilussa ilmenevän kahden yksilön kamppailusuhteen voisi nähdä konkretisoivan kahden subjektin välistä yleisempää suhdetta. Sartren mukaan kahden tietoisuuden välillä on aina jännite, jossa molemmat pyrkivät alistamaan toisen, koska kokevat sen itselleen uhkaksi.²⁶

Mutta urheilu tuntuisi välttämättä edellyttävän myös yhteistointimintaa, kuten Hyland huomauttaa. Hän argumentoi, että vaikka urheiluun kuuluu kilpailu, on yhteistyö, yhdessä toimiminen urheilulle vielä ratkaisevampaa. Siinä missä urheilun ja vieraantumisen

suhde on kausaalinen, on ystävyys ja urheilun suhde epäsuorempi. Usein ystävyys on nähty jollain tavalla kilpailulle vastakkaisena ilmiönä, mutta Hylandin mukaan kilpailu usein synnyttää tilan, jossa ystävyys voi ilmetä.²⁷

Voittaminen on yksi urheilun päämääristä, mutta se ei voi olla urheilun perimmäisin päämäärä. Miksi ei? Koska urheilun, kilvoittelun ja voittamisen mahdollisuus edellyttää sitä, että molemmat toisiaan vastustavat osapuolet sitoutuvat yhteiseen tavoitteeseen. Jotta voi voittaa täytyy ensin haluta pelata toisen kanssa ja oivaltaa, että toisen yksilön merkitys ja hänen sitoutumisensa urheilun aktiin on välttämätöntä, jotta minä itse voisin voittaa. Toisen merkityksen kunnioittaminen ja kahden yksilön tai ryhmän lupautuminen tietynlaiseen tekemiseen on ennakkoehto sille, että kukaan voi voittaa yhtään mitään. Tätä yhdessä tekemisen muotoa voisi hyvin kutsua ystävyudeksi, jonka usein ajatellaan olevan vapaaehtoinen ja tasa-arvoinen suhde. Voittamisen mahdollisuus edellyttää myös häviämisen riskin hyväksymistä. Se, että yksilö on valmis ottamaan riskin paljastaen oman heikkoutensa ja hyväksyen toisen mahdollisen paremmuuden, on pohjimmiltaan toista yksilöä arvostava ja kunnioittava asenne.

Hyland perustelee urheilun olemuksellista yhteistoiminnallisuutta useilla eri huomioilla. Ensimmäinen niistä on kielellinen. Kilpailua tarkoittavan sanan ”competition” etymologia on ilmaisussa ”com-petitio”, mikä tarkoittaa yhdessä johonkin pyrkimistä tai kysymistä. Hyland tunnustaa, että sanan alkuperä ei itsessään ole riittävä argumentti sille, että urheilu ilmiönä olisi ennemmin yhteistyötä kuin kilpailua, mutta jatkaa, että tämä etymologinen huomio ei ole myöskään merkityksetön, paitsi jos haluamme nähdä kaikki alkuperää koskevat huomiot merkityksettöminä.²⁸ Hyland tiivistääkin, että etymologisesti ”kilpailun” alkuperäinen merkitys vaikuttaa olleen jaettu pyrkimys saavuttaa jotain, mitä itseltä puuttuu ja mitä yksilö ei voisi saavuttaa ilman yhteistyötä. Saman huomion Hyland tekee toisestakin kilpailua tarkoittavasta termistä; ”con-test” on alun perin tarkoittanut kirjaimellisesti *yhdessä kokeilemistä*. Urheilun historian tutkimuksen näkökulmasta tätä sanan alkuperää koskevaa huomiota ei suinkaan tule sivuuttaa, kuten ei

metafyysisiä spekulatioitakaan siitä, miten ja milloin urheilu kentties ensimmäisen kerran ilmestyi todellisuuteen.

Etymologiaa koskevan huomion lisäksi Hyland esittää toisenkin argumentin sen puolesta, että yhteistyö on urheilun ytimessä. Hän esittää painavan kysymyksen: Jos voittaminen, toisen yksilön tai joukkueen yritysten täydellinen kumoaminen olisi urheilun ainoa pyrkimys, miksi osallistujat eivät käyttäisi kaikkia mahdollisia keinoja sen saavuttamiseksi? Miksi niin pihapeleissä kuin ammattilaisurheilussakaan voittoa ei tavoitella hinnalla millä hyvänsä, huijaten tai vastustajaa tarkoituksella vahingoittaen?²⁹ Ammattiturheilun kohdalla on ymmärrettävää, että säännöt, taloudelliset paineet ja yleisön katseiden alla oleminen toimivat kontrolloivina tekijöinä. Nämä voidaan kuitenkin katsoa kulttuurista johtuviksi lieveilmiöiksi, joilla ei ole mitään tekemistä itse urheilun kanssa. Mutta miksi lapset tai harrastusporukat yhdessä jalkapalloa pelaessaan noudattavat sääntöjä? Mihin yhdessä urheilemalla pyritään, jos ja kun voitto ei ole kaikki kaikessa?

Hylandin mukaan yksi urheilun päämääristä on erinomaisuuteen pyrkiminen. Urheilu tarjoaa areenan, jossa yksilö voi kehittyä kohti omaa täydellisyyttään. Toisin kuin muilla olennoilla, ihmisillä on kyky arvostaa erinomaisuutta ja halu pyrkiä sitä kohti. Urheilu tarjoaa ensimmäisen ja hyvin konkreettisen kokemuksen siitä, että voimme onnistua, kehittyä ja olla todella taitavia josakin. Urheilun maailmassa olemme usein tyytymättömiä, vaikka voitimme. Joskus myös tyytyväisiä, vaikka hävisimme. Tämä pätee niin ammattilaisurheilijaan kuin penkkiurheilijaankin. Ilmiö on Hylandin mielestä osoitus siitä, että urheilussa väistämättä koetut tappion kielteiset tunteet jäävät usein hetkellisiksi ja toissijaisiksi suhteessa siihen päämäärään, mihin urheilussa parhaimmillaan pyrimme.³⁰ Häviön pettymyksen intensiteetti heikkenee, mikäli yksilö tai joukkue kokee tehneensä kaikkensa pyrkiessään kohti sitä ideaalia, mihin voimme yksin tai yhdessä parhaimmillaan pystyä. Tappio voi aiheuttaa aggressioita, katkeruutta tai vihaa, mutta näin ei tapahdu silloin, jos koemme kehittyneemme urheilun kautta lähestyen omaa parasta suoritustamme.

Entä miksi emme aina valitse vastustajiksemme tai pelikaveriksemme ihmisiä, jotka tiedämme varmasti voittavamme? Jos voitto olisi urheilussa kaikki kaikessa, olisi rationaalista pyrkiä kohtaamaan vain itseään selkeästi huonompia vastustajia. Yleensä kilpakumppanin valintakriteeri on kuitenkin juuri päinvastainen. Ihmiset pyrkivät urheilussa kilpailemaan sellaisia tahoja vastaan, jotka tarjoavat todellisen vastuksen ja joiden ansiosta kamppailun lopputuloksella on todella merkitystä. Jo lapset yrittävät muodostaa tasaväkisiä joukkueita, kun paremmuutta pihapeleissä ratkotaan. Ammattiurheilussa sarjatasot pyrkivät varmistamaan sen, että urheilijoiden väliset kohtaamiset ovat riittävän tasaisia. Se, että pyrimme urheilussa myös tällä tavoin jatkuvasti haastamaan itseämme, on osoitus siitä, että päämäärämme urheilussa on jotain pelkkää voittamista syvempää.³¹

On empiirinen tosiseikka, että urheilu aiheuttaa sekä vieraantumisen että ystävyiden kokemuksia. Urheilu antaa mahdollisuuden molempiin. Ei ole kuitenkaan mitään perusteita ajatella, että urheilu johtaisi väistämättä vieraantumiseen tai että se olisi ihmisten välisen kamppailun väistämätön seuraus. Hylandia seuraten voitaisiin väittää, että kilpailun korkein tai paras muoto on ystävyys ja vieraantuminen on kilpailun korruptoitunut muoto. Urheilu, mikä ei tavoita ystävyyttä on puutteellinen tai epäonnistunut kilpailemisen muoto.

Yhteenveto

Liikkua voi yksin, mutta yksin ei voi urheilla. Urheiluun tarvitaan sinä ja minä. Usein tämä kahden ihmisen välinen suhde ilmenee kilpailuna, jossa vain toinen voi olla paras. Urheilun historian yksittäisiä esimerkkejä tarkastelemalla on houkuttavaa päätyä lopputulokseen, jonka mukaan urheilulle olennainen kilpailu ja kamppailu vieraannuttaa ihmisiä toisistaan aiheuttaen kielteisiä ilmiöitä katkeruudesta väkivaltaan.

Kilpailua ei kuitenkaan voi olla ilman keskinäistä kunnioitusta. Olit sitten voittaja tai häviäjä, tarvitset urheilussa vastustajaa. Urheilun aktin mahdollisuus edellyttää, yhteistä, Minän ja Toisen vapaasta tahdosta tekemää päätöstä sekä yhteistä halua pyrkiä kohti kollektiivista päämäärää. Kun kaksi yksilöä sitoutuu tällaiseen yhteistoimintaan, on heidän keskinäistä suhdettaan perusteltua kutsua ystävyudeksi, avoimuudeksi toista ihmistä kohtaan. Halutesaan urheilla ja pyrkiessään voittoon yksilö ottaa aina häviämisen riskin, minkä mahdollisuus sisältää hyväksynnän siitä, että toinen voi milloin tahansa olla minua parempi. Aidosti urheileva ihminen ei pyrikään alistamaan kanssakilpailijaansa oman paremmuutensa alle, vaan oivaltaa, että ilman ystävyyttä urheilun tapahtumaa ei voi olla olemassa.

Lähteet

- Booth, D. 2006. Sport Historians. What Do We Do? How Do We Do It? Teoksessa Phillips, M. G. (toim.), *Deconstructing sport history: A postmodern analysis*. Albany (N.Y.): State University of New York Press, 27–54.
- Burke, P. 1995. The Invention of Leisure in Early Modern Europe. *Past & Present*, 146, 136–150.
- Cameron, A. 1976. *Circus factions: Blues and Greens at Rome and Byzantium*. London: Oxford University Press.
- Cormack, W. 2016. Playing By the Rules? Early Modern Sport and Control in the Northern Mainland Royal Burghs of Scotland. *Sport in History*, 36 (3), 305–327.
- Dunning, E. 2003. Sociological Reflections on Sport, Violence and Civilization. Teoksessa Dunning, E. ja Malcolm, D. *Sport Critical Concepts in Sociology Volume II*. London, Routledge, 41–59.
- Elias, N. 1978. *The Civilizing Process: Vol. 1, The History of Manners*. Oxford: Blackwell.
- Elias, N. & Dunning, E. 1986. *Quest for Excitement. Sport and Leisure in the Civilizing Process*. Oxford: Blackwell.

Gaffney, P. 2015. The Nature and Meaning of Teamwork. *Journal of the Philosophy of Sport*, 42 (1), 1–22.

Guttman, A. 2004. *From Ritual to Record: The Nature of Modern Sports*. Updated with a new afterword. New York: Columbia University Press.

Henricks, T. S. 1988. Huizinga's Legacy for Sports Studies. *Sociology of Sport Journal*, 5 (1), 37–49.

Holowchak, M. A. 2011. The “Measure” of an Athletic Achievement Character versus Production, or a Forced Dichotomy in Competitive Sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 38 (1), 88–102.

Huizinga, J. & Salomaa, S. 1967. *Leikkivä ihminen: Yrityksen kulttuurin leikkiaineen määrittämiseksi*. Porvoo: WSOY.

Hyland, D. A. 1977. “And That Is The Best Part of US”: Human Being and Play. *Journal of the Philosophy of Sport*, 4 (1), 36–49.

Hyland, D. A. 1978. Competition and Friendship. *Journal of the Philosophy of Sport*, 5 (1), 27–37.

Hyland, D. A. 1985. Opponents, Contestants, and Competitors: The Dialectic of Sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 11 (1), 63–70.

Hyland, D. A. 2015. ‘Athletes play to play’. *Journal of the Philosophy of Sport*, 42 (1), 29–33.

Kyle, D. G. 2014. *Sport and Spectacle in the Ancient World*. Wiley-Blackwell.

Massarelli, R. & Terret, T. 2011. The Paradise Lost? Mythological Aspects of Modern Sport. *Sport, Ethics and Philosophy*, 5 (4), 396–413.

Moolenijzer, N. J. 1968. Our Legacy from the Middle Ages. *Quest*, 11 (1), 32–43.

Osterhoudt, R. G. 2006. *Sport as a Form of Human Fulfillment. An Organic Philosophy of Sport History. Volume I*. Victoria, BC: Trafford Publishing.

Reid, H. L. 2006. Athletic Competition as Socratic Philosophy. *Acta Univ. Palacki. Olomuc., Gymn.* 2006, vol. 36, no. 2, 73–77.

Reid, H. L. 2010. Olympia: Running Towards Truth. *Sport, Ethics and Philosophy*, 4 (2), 136–145.

Reid, H. L. 2010a. Athletic Heroes. *Sport, Ethics and Philosophy*, 4 (2), 125–135.

Reid, H. L. 2010b. The Epicurean Spectator. *Sport, Ethics and Philosophy*, 4 (2), 195–203.

Reid, H. L. 2010c. Seneca's Gladiators. *Sport, Ethics and Philosophy*, 4 (2), 204–212.

Sansone, D. 1988. *Greek Athletics and the Genesis of Sport*. Berkeley, Calif.: University of California Press.

Sartre, J-P. 1956. *Being and nothingness: An essay on phenomenological ontology*. London: Routledge.

Suits, B., 1973 [2007]. “The Elements of Sport”. Teoksessa R. Osterhoudt (toim.), *The Philosophy of Sport: A collection of original essays*, Springfield, IL: Thomas; reprinted in W. J. Morgan (ed.), *Ethics in Sport*, Champaign, IL.: Human Kinetics, 9–19.

Suits, B. 1977. “Words On Play,”. *Journal of the Philosophy of Sport*, 4 (1): 117–131.

Suits, B. 1978. *The Grasshopper: Games, Life, and Utopia*, Boston: D.R. Godine.

Lähdeviitteet / Endnotes

- 1 Osterhoudt 2006.
- 2 Sansone 1988, 24.
- 3 Huizinga 1967. Tästä Huizingan tulkinnasta, katso esimerkiksi Henricks 1986.
- 4 Massarelli & Terret 2011.
- 5 Reid 2010.
- 6 Kyle 2014, 114.
- 7 Reid 2010a, 125 ja Kyle 2014, 48.
- 8 Reid 2010b, 196.
- 9 Reid 2010c, 209.
- 10 Kyle 2014, 282.
- 11 Cameron 1976
- 12 Holowchak 2011.

- 13 Elias 1978.
- 14 Elias & Dunning 1986.
- 15 Cormack 2016. 306.
- 16 Dunning 2003, 47.
- 17 Moolenijzer 1968, 41.
- 18 Burke 1995, 149.
- 19 Booth 2006.
- 20 Booth 2006, 36.
- 21 Guttman 2004, 43.
- 22 Guttman 2004, 52–53.
- 23 Suits 1973, 1977 ja 1978.
- 24 Gaffney 2015.
- 25 Hyland 1977, 1978, 1985 ja 2015.
- 26 Sartre 1956.
- 27 Hyland 1978, 28.
- 28 Hyland 1985, 64.
- 29 Hyland 1985, 66.
- 30 Hyland 1985, 67.
- 31 Hyland 1985, 68.

Esseitä, katsauksia ja arvioita